

Zhodnocení celoroční činnosti

v r. 2015

V uplynulém roce Obec překladatelů (OP) uspořádala celkem 10 akcí pro mladou, odbornou i širokou veřejnost, jež uvádíme chronologicky:

- 1) Vyhlášení Anticeny Skřípec za nejhorší prohršky při vydávání knižních překladů na knižním veletrhu Svět knihy 2015 (14. 5.)
- 2) Výstava oceněných překladů a nominací na cenu Josefa Jungmanna na Světu knihy 2015 (13.5.-16.5.)
- 3) Vyhlášení výsledků Překladatelské soutěže Jiřího Levého pro mladé a začínající překladatele (10.6.)
- 4) Seminář uměleckého překladu pro mladé překladatele (10.6.)
- 5) Spolupráce na dálku s Českou školou bez hranic v Paříži při odborném hodnocení soutěže o nejlepší překlady z francouzštiny do češtiny, pořízených žáky v Paříži (únor - červen 2015, vyhlášení výsledků v Paříži v červnu)
- 6) Slavnostní vyhlášení Ceny Josefa Jungmanna za nejlepší překlad uplynulého roku (6.10.)
- 7) Hravá překladatelská dílna pro školáky v Havlíčkově Brodě (9.10.)
- 8) Stánek Obce překladatelů na podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě s výstavou čerstvě oceněných překladů (9-10.10.)
- 9) Překladatelské zákulisí, pořad v Domě čtení v Praze s laureáty Soutěže Jiřího Levého pro mladé překladatele (14.10.)
- 10) Pořad se zakládajícími členy k 25 letům našeho spolku na Jeronýmových dnech, pořádaných Jednotou tlumočnicků a překladatelů v K-Centru (7.11.)

Kromě těchto veřejných akcí OP průběžně zajišťovala řadu aktuálních i rutinních činností, jež specifikujeme v jednotlivých kapitolách tohoto hodnocení.

Obec překladatelů řídil v r. 2015 třináctičlenný **výbor** ve složení:

Helena Beguivinová, Veronika ter Harmsel Havlíková, Anežka Charvátová, Václav Jamek, Petr Kitzler, Kateřina Klabanová, Alena Lhotová (místopředsedkyně), Hana Linhartová (předsedkyně), Olga Lomová, Jan Seidl, Blanka Stárková, Ladislav Šenkyřík, Anna Tkáčová

Revizní komise:

Věra Hrubanová a Jan Jeništa

Chod sekretariátu zajišťovala: Jarmila Zelenková

I. Propagace kvality literárního překladu

Obec překladatelů se po celou dobu svého trvání snaží o zvyšování kvality literárního překladu. Jednak oceněním náročných a kvalifikovaných překladů, jednak poukázáním na překlady špatné, provedené neprofesionálně, bez úcty k originálu a k českému jazyku. Ustanovila proto několik porot celoročně posuzujících úroveň převodů zahraničních beletristických titulů do češtiny. Propagace kvality literárního překladu se soustředí okolo tří hlavních literárně-překladatelských akcí, které vrcholí ve třech různých obdobích roku a jejichž obsah je navzájem propojen tak, aby v rámci kritiky překladu obsáhly široké spektrum překladatelských výkonů od těch nejlepších přes ty nejhorší až po podporu počínů mladých a začínajících adeptů naší profese.

❖ Cena Josefa Jungmanna za nejlepší překlad uplynulého roku

Na tuto cenu je každoročně nominováno 80 – 100 titulů, z nichž porota vybírá mimořádně hodnotné překlady významných literárních děl. Srovnává český text zevrubně s originálem, zvažuje způsoby řešení, pro něž se překladatel daného textu rozhodl, hodnotí výsledný text nejen z hlediska jazykového, všímá si i překladatelových znalostí reálií, jeho schopnosti vybrat pro překlad odpovídající jazykovou vrstvu. Nejvýraznější překladatelský počín pak oceňuje udělením Ceny Josefa Jungmanna, dalším mimořádným překladům uděluje tvůrčí ocenění. Cena Josefa Jungmanna a další ocenění jsou udělovány již od roku 1991 vždy kolem 30. září u příležitosti svátku sv. Jeronýma, patrona překladatelů. Slavnostní vyhlášení 24. ročníku proběhlo v Goethe Institutu v Praze 6. října 2015.

Porota pracovala ve složení: Václav Jamek (předseda), Jarmila Emmerová, Dagmar Hartlová, Marie Zábranová, Veronika Dudková a řada externích lektorů.

Cenu Josefa Jungmanna získal **Jiří Našinec** za překlad z rumunštiny románu Bogdana Suceavy *S bubnem na zajíce chodil* (Paseka).

(Jiří Našinec byl téhož večera hostem Událostí v kultuře ČT Art, ranní Mozaiky ČRo Vltava v den následující a řady dalších rozhlasových vysílání.)

Tvůrčí prémie obdrželi Viktor Janiš za překlad z angličtiny románu Michela Fabera *Kvítek karmínový a bílý* (Argo) a Martin Pokorný za překlad z angličtiny románu Flanna O'Briena *U ptáků plavavých* (Rubato).

Prémii Tomáše Hrácha pro mladého překladatele získal Petr Eliáš za překlad z angličtiny románu Rawiho Hage *Karneval* (Plus).

Do Síně slávy byl uveden nositel Státní ceny za překlad Miroslav Jindra.

Při této příležitosti bylo uděleno **Stipendium Hany Žantovské**, a to nositeli Státní ceny za překlad, Ceny Josefa Jungmanna, francouzského i italského státního vyznamenání Jiřímu Pelánovi na překlad výboru z barokní poezie, který pod názvem *Hvězda v noci, duha ve dne* vydá nakladatelství Opus.

Krameriův vinš jako poděkování za podporu překladů poezie a dalších nekomerčních titulů beletrie získali manželé Mědílkovi z nakladatelství Opus. Krameriův vinš byl udělen i germanistce, redaktorce a překladatelce Boženě Kosekové za její obětavou a dlouholetou práci v porotě pro udělení Ceny Josefa Jungmanna.

Seznam nominovaných titulů viz web.

Text projevu předsedy poroty Václava Jamka viz web.

Fotky viz web.

❖ **Anticena Skřípec za nejhorší překlad**

Na základě upozornění kolegů i širší odborné veřejnosti na nekvalitní překlady posuzuje porota odstrašující příklady textů po všech stránkách nezvládnutých. Porota vedle toho pranýřuje i porušování Autorského zákona, k němuž v posledních letech dochází formou neoprávněného nakládání s autorskými díly. Výsledky Skřípce jsou prezentovány tradičně na jarním Světu knihy v Praze. Ohlas v médiích i u publika je značný.

Loňská porota Obce překladatelů ve složení Jiří Hanuš, Alena Lhotová, Hana Linhartová posoudila doporučení a návrhy, které byly Obci překladatelů zaslány. Vyhlášení anticeny proběhlo na pražském knižním veletrhu Svět knihy 14.5.2015. Největší pozornost vzbudila u poroty kniha *Steve Jobs* od

Waltera Isaacsona v překladu Dany Šimonové a Bronislavy Bartoňové. Vydalo nakladatelství Práh, 2011. V českém textu jsou zásadní nedostatky - vyšínutí z vazby, neshoda mezi podmětem a přísudkem, hrubé gramatické chyby, překladatelské nepřesnosti a omyly obecně, patrná je neznalost příslušné terminologie. Některé chyby byly další redakcí odstraněny, ovšem dotisk z letošního roku se jimi přesto hemží. Kniha Skřípec nakonec nedostala, neboť nebyly splněny všechny formální podmínky stanovené statutem.

❖ **Soutěž Jiřího Levého pro mladé a začínající překladatele**

Ve snaze zachovat a zvyšovat tradičně vysokou úroveň kvality českého překladu se OP věnuje profesnímu růstu nastupující generace překladatelů, pořádá proto Soutěž Jiřího Levého pro mladé a začínající překladatele beletrie. Anonymně zasláné příspěvky hodnotí opět kvalifikovaní překladatelé. Obec překladatelů zveřejnila výsledky 10. června 2015 v Café Kampus v Náprstkově ulici. Porota pracovala ve složení: Anežka Charvátová (předsedkyně), Michaela Jacobsenová, Kateřina Klabanová, Ladislav Šenkyřík. Porota předala diplomy a uspořádala k zasláným překladům seminář.

V kategorii **prozy** nebyla udělena první cena.

Druhou cenu získali:

za překlad textu z fr. (Claude Simon): Jan Dvořák, Hluboká nad Vltavou;

za překlad z angl. (Collin Barrett): Roman Jakubčík, Šakvice;

Třetí cenu:

❖ za překlad z it. (Stefano Benni): Kateřina Garajová, Brno;

❖ za překlad z něm. (Peter Bichsel): Zbyněk Rohlík, Žďár nad Sázavou;

❖ za překlad ze šp. (José María Merino): Lenka Malinová, Havlíčkův Brod;

Čestné uznání:

❖ za překlad z angl. (William Faulkner, Brož): Denisa Šebestová, Plzeň;

za překlad z něm. (C. Zuckmayer): Lenka Veselá, Praha;

❖ za překlad z nizozemštiny (Harry Mulisch): Veronika Horáčková, Brno;

❖ za překlad z fr. (M. Énard): Kristina Pavlíková, Strakonice

V kategorii **poezie** rovněž nebyla udělena první cena.

Druhá cena:

❖ za překlad z vietnamštiny: Jan Komárek, Praha

Třetí cena:

- ❖ Za překlad z fr. (Ch. Baudelaire, Květy zla): Jaromír Andryšek, Nový Jičín.

Veřejnosti OP představila úspěšné začínající překladatele oceněné v rámci Soutěže Jiřího Levého 14. října 2015 v Domě čtení, v Praze 10. O své práci promluvil Zbyněk Rohlík (němčina) a Jan Komárek (vietnamština).

Další večer s Domě čtení chystá OP na 17.2.2016.

II. Odborné dílny a semináře pro mladé překladatele

Mladí a začínající překladatelé se s překladem beletrie setkávají při studiu na filologických oborech jen výběrově a okrajově. Obec překladatelů proto pro zájemce pořádá další vzdělávání a konkrétní práci s textem. První okruh zájemců se formuje kolem Soutěže Jiřího Levého, odborní posuzovatelé pro ně uspořádali seminář, na němž se individuálně věnovali práci jednotlivých soutěžících, rozebrali jejich konkrétní překlady, upozornili je na nepřesnosti, chyby, nedostatky a samozřejmě i na zdařilá řešení, to vše na základě obecné teorie překladu. Pro adepty překladatelství to bývá velké povzbuzení a důležitá zpětná vazba.

V roce 2015 jsme zvolili novou formu, jak zdůraznit význam překladatele a přiblížit jeho práci veřejnosti. Členka výboru Kateřina Klabanová uspořádala pro děti základních škol zábavnou dílnu o uměleckém překladu, která se konala v pátek 9. 10. 2015 v rámci podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě. První zkušenost se velmi osvědčila a budeme v ní pokračovat.

Zajímavou spoluprací v oblasti seznamování mládeže s literárním překladem OP navázala na dálku s Českou školou bez hranic v Paříži. Celkem 14 dětí různých věkových kategorií, žijících v zahraničí, přeložilo na začátku roku vybrané ukázky z dětské knihy *Lulu et La Grande Guerre* od francouzského autora Grégoira Fabiena, které nám posléze učitelé elektronicky zaslali. Překlady žáků do češtiny pak OP odborně zhodnotila a okomentovala. Výsledky soutěže byly vyhlášeny v červnu. Více k soutěži včetně výsledků viz web <http://www.csbh.cz/pariz/prekladatelska-soutez-josefa-palivce>.

III. Zviditelnění literárního překladatele

Tak jak se z obecného povědomí všeobecně vytrácí pojem o tvůrčí činnosti a o tom, co přesně znamená duševní vlastnictví, je i **postava literárního překladatele stále méně viditelná**. Je absurditou doby, že ačkoliv webové

stránky ve virtuálním prostoru jsou nekonečné a v rozhlase i televizi se rozšířilo množství kanálů, které na posluchače a diváky neustále chrlí nové a nové informace, uvedení jména překladatele pod díla, z nichž je v médiích citováno, se stále častěji „zapomíná“ uvádět. A to přesto, že je tato povinnost uvedena v autorském zákoně.

Obec překladatelů chce na tuto povinnost veřejnost

- ❖ **upozorňovat**, stejně tak jako je jejím záměrem
- ❖ **pomoci čtenářům orientovat se v překladové literatuře**. K této činnosti patří i
- ❖ **sbírání a třídění dat i aktuální bibliografické údaje**, jakož i
- ❖ **průběžná aktualizace databáze českého překladu na webových stránkách OP**. Je to mravenčí práce vyžadující systematičnost a zároveň čilý kontakt s členstvem OP, neboť si uvědomujeme, že v dnešní moderní informační společnosti je nabídka systematicky utříděných a spolehlivých dat pro odbornou i laickou veřejnost nepostradatelná. Kolegové Janu Seidlovi se podařilo v loňském aktualizovat mnoho desítek hesel.

Seznámit veřejnost s prací překladatele se snažíme i

- ❖ **pořádáním výstav**, na nichž propagujeme práci nejlepších překladatelů uplynulého roku. Sezónu jsme zahájili na **Světě knihy v květnu 2015**, kde jsme již tradičně instalovali skříňovou vitrínu OP v centrální hale na Výstavišti a představili v ní nositele Státní ceny za překlad uplynulého roku Jiřího Pechara a laureáta Ceny Josefa Jungmanna za překlad Roberta Svobodu – prostřednictvím fotografií a přeloženého díla. Dále jsme pozornosti zájemců nabídli kolekci knih, které prošly prvním čtením odborné překladatelské poroty. Ta v září vyhláší nového laureáta Ceny Josefa Jungmanna za nejlepší překlad roku.

Nositele Státní ceny za překlad, nového nositele Ceny JJ, nositele mimořádných tvůrčích odměn a tvůrčích odměn jsme pak představili na **podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě**. Tyto výstavy významným způsobem propagují kvalitní překladovou literaturu, upozorňují veřejnost na práci překladatele, která je integrální součástí textu a jejíž kvalita zásadně přispívá ke kladnému čtenářskému ohlasu původního díla.

- ❖ V rámci **Jeronymových dnů** pořádaných JTP jsme 7. listopadu 2015 zmapovali počátky Obce překladatelů (i předešlé organizace) se

zakládajícími členy OP - Jarmilou Emmerovou, Josefem Forbelským, Dušanem Karpatským, Jiřím Pecharem aj. Souhrnnou studii na dané téma chceme připravit v roce 2016.

V roce 2015 pokračovala ve spolupráci s DILIA a **jednání s Národní knihovnou**, jejíž databáze, jak jsme zjistili, vykazuje značné nedostatky: u řady děl není uvedeno jméno překladatele, což je v rozporu s ustanoveními Autorského zákona. Vedení NK se k problému postavilo vstřícně, od května 2015 jsou překladatelé v databázi uváděni. Letos nás čeká další kolo jednání, neboť je třeba nalézt řešení, jak doplnit chybějící údaje z posledních deseti let.

IV. Účast v porotách

Obec překladatelů deleguje ze svých řad do porot významných překladatelských porot své zástupce. V r. 2015 to byli

Státní cena za překladatelské dílo: Jiří Našinec, Helena Březinová, Radek Malý

Magnesia Litera: Petra Diestlerová, Michaela Jacobsenová, Alena Lhotová, Jiří Rambousek, Olga Uličná

Slovník roku: Petr Kitzler

Zlatá stuha: Viola Somogyi, (Jana Jašová, Michal Kolezsar).

V. Bulletin, webové stránky a facebook OP, styk s odbornou veřejností

V r. 2015 OP vydala tiskem šest čísel svého pravidelného bulletinu. Jde o interní dvouměsíčník Zprávy, v němž naše členy informujeme o zajímavých událostech a akcích ze světa literárního překladu doma i ve světě. V mezidobí komunikujeme s našimi členy, odbornou i širší veřejností na průběžně aktualizovaných webových stránkách Obce překladatelů a na facebooku (viz www.obecprekladatelu.cz).

VI. Mezinárodní spolupráce OP

OP má svou zástupkyni Kateřinu Klabanovou v Evropské radě asociací literárních překladatelů CEATL. Tuto evropskou platformu průběžně informujeme o našich hlavních aktivitách a českým překladatelům naopak zprostředkováváme zprávy o aktuálních krocích CEATLu ve prospěch literárních překladatelů. Poslední zasedání CEATLu, o němž jsme podrobně informovali ve Zprávách a na webu OP, se konalo v Miláně.

V loňském roce jsme požádali spolu s partnerskými organizacemi zemí Visegrádu o grant na uspořádání konference a týdenního semináře pro literární překladatele v Budapešti a Balatonfüredu. Žádost podávali naši maďarští kolegové, avšak z formálních důvodů byla doporučena k projednání až v roce 2016.

Kromě toho zajišťuje výbor obce poradenskou činnost. S problémy a dotazy týkajícími se zejména smluvních a honorářových otázek se na nás obracejí nejenom členové, ale i nečlenové, širší odborná veřejnost, nakladatelé, novináři aj.

Hana Linhartová, předsedkyně Obce překladatelů
Alena Lhotová, místopředsedkyně Obce překladatelů
V Praze 22.1.2016